

מסורת הש"ס

(א) כפ"ח: האסורה (ב) דף סג: (ג) ונעיל דף סב: (ד) [שייך לנעיל] (ה) ז"ל ואין מערבין אין מנעילין כ"י (ו) [עמוד ב'] (ז) דף סט: (ח) דף סב: (ט) דף סד:

הגהות הב"ח

(א) גמרא ב' חליות ו' לפנים מן כוה:

(ב) שם שתי חליות ופתח א' ביניהן כוה:

(ג) תוס' ד"ה דלחא וכו' וכוון שהיה מועיל כאן עירוב מנא ל': (ד) ב"א הגה"ה כי לא אמרין כ"ל ופיכת ה"ג נמחק: (ה) ב"א כגון עירוב דרך הפתח. י"ב ע"ל דף ע"ב: (ו) ד"ה יפה וכו' ולקמן כסוף שמעמל. י"ב דס"ו ע"א: (ז) ד"ה מערב וכו' וי"ל דהם מיידי שנייהם שותפים:

הדר פרק ששי עירובין סו.

עין משפט
נר מצוה

לד א מ"י פ"ב מהל' עירובין הל"ט סמג עשין דקמ"ט טושי"ע אר"ם סימן שפ"ג וס"י שפ"ב סעי' ה' בהגה':
ב [מ"י] שם טושי"ע אר"ם ס"י שפ"ב סעי' ה':
ג [מ"י] שם טושי"ע שם סעי' יא':
לד ד מ"י שם הלכה י' סמג שם טושי"ע אר"ם סימן שפ"ב סוף ע':

רבינו חננאל

יפה עשייתם ששכרתם איני והא"ר יוחנן שוכר כמעבר דמי, מאי לאו מערב מבועד יום אף שוכר מבועד [יום]. ודחינן לא שוכר כמעבר, מה מערב אפי' בפחות משה פרוטה אף שוכר אפילו בפחות משה פרוטה אף שוכר שכיור ולקטיו אף שוכר כ"י. ומה מערב [ה'] שוכר את עירובין אחד מוליק על ידי כולו, אף שוכר ה' ששריין בחצר אחת, נכבטל רשות, ואמר מה מבטל רשות אפי' בשבת, כדכתיב בית הילל אומרים משתחשך אף שוכר גוי משתחשך, אי הכי קשיא דשמואל, דאמר כל מקום שאוסרין מוערבין מבטלין, כגון שתי חצירות זו לפנים מן האוסרין בני הפנימיות על החיצונה ויש לעירב על זה זו ומותרין, לפיכך כיון שהעירוב מותרין אם שכח אחד מהן ולא עירב יכול לבטל רשותו מן לזה. אבל במקום (שאין מערבין) [שמעברין] ואין אוסרין, כגון שתי חצירות ופתח ביניהן, כדכתיב בבבלי אחד שוכן שתי חצירות, נפיק הכותל עד י' אמות מותר מפני שהיה כפתח, ואין סותרין אותו מערבין שנים, כל חצר בפני עצמה, ואינה אוסרת זו על זו, ואם רצו ופתחוהו מערבין אחד, כגון אילו אין מבטלין מן לזה. וכן חצר שאוסרין הדירין בה ואין מערבין בה, פ"י אין בה היתר בעירוב כגון דדארי בה גוי, ואמר שמואל כל מקום שאוסרין ואין מערבין, כענין שאמרנו אין מבטלין. חצר שאוסרין (בה) ואין מערבין בה הכי דמי, לאו דדארי בה גוי, ואי הוה גוי מאתמול הוה למיגר מניה מבועד יום.

לדמו כולו לאיערובי מאתמול לפיכך אין צטל העירוב שלהן כלל וגם אין שייך לומר כלל שנת האיל והותרה הותרה ולא יצטל עירוב שלהן כשיבא הנכרי בשבת וזה אין נראה לפרש כלל דכאן לא עירבו ולפיכך לא סגי בשכירות לחוד בלא ציטול דהא על כרחך היו יכולין לערב כאן כדפרישית לעיל להלכה

כ"י יהודה דנכרי כי לימיה לא אסר וכיון שהיה מועיל (א) בלאו עירוב מנא ליה שלא עירבו ועשו שכירות וציטול דקשיא ליה לקמן דשמואל רביה דאמר אוסרין ואין מערבין אין מבטלין ובסוף שמעמל דקאמר למ"ד שוכרין לא מיצעי לך תרמי עצדין שכירות וציטול דלמא הכא הוא דעירבו ולא עשו אלא שכירות לחוד על כן נראה כפירוש הקונטרס דאפילו עירבו צטל העירוב לגמרי מיען כיון שצא הנכרי ואם תאמר ולמה לכו הכא תרמי שכירות וציטול ציטול לחודיה סגי כיון דצטלי רשותיהו

(ד) *ה"ג כי לא אמרין שבת האיל והותרה הותרה אלא במקום שיכול לעמוד ולהתקיים כל השבת כגון עירב דרך הפתח (ה) ונתנס או יעלה קורתו או לחיזקא י"ט להוכיח היכא שא"ז צנני חצר אחת היה גוסס בשבת העירוב ועירבו עמו צטל העירוב האיל ורוב גוססים למיתה אינו ראוי להתקיים כל השבת ע"כ לשון הג"ה בשם רבי מאיר מרענוצבור ז"ל.

יחיד במקום נכרי משום דא"כ צטלת תורת עירוב מאתמול מצוי ה"מ נכרי שאינו רואה להשכיר דלא אפשר לזה לערב אצל הכא שהוא מתרצה להשכיר ובשבת אחרת ויכולו לערב להמיר לכולן אלא היום שצא הנכרי בשבת לא אפשר מועיל ציטול לעשות יחיד במקום נכרי דאין שייך כאן לומר צטלת תורת עירוב וי"ל כיון שאם לא היה מתרצה להשכיר לא היה מועיל ציטול משום דא"כ ציטלת תורת עירוב אין לחלק בין מתרצה לשאינו מתרצה דאטו אמרית הנכרי תגרום הציטול שיעיל כשיאמר אתרצה לכם להשכיר או לא יועיל כשיאמר לא אתרצה לכם ועוד י"ל דמי אמוראי סבירא להו כר"מ דאמר אסור יחיד במקום נכרי יעקב אצל אורוי לא מורינן אצל און סבירא לן ודאי כרבי אליעזר

ז"י יעקב דהא אצ"י ורצא קיימי כוונתיה צעודא דהמן דר רסמק: (י) איקלעו אההוא פונדק בו' פירש בקונטרס היו שם הרבה צמים של ישראלים שהיו אוסרים זה על זה ויש פירושים שגוהם בהם פונדק יש בו חדרים הרבה פתוחין לחצר והאכסנאים נכנסין בהן ואוסרין זה על זה וגם זה אמת דמי האי גוונא נמי אסרי כמו חצורה בשבתה צטרקלין: יפה עשייתם ששכרתם. רבינו חננאל פסק כר' יוחנן לגבי שמואל וכדברי המיקל בעירוב ואומר ר"י דלקמן צפירקין (דף ע'): דייק ברייתא כשמואל דתניא כל שנאסר למקל שבת נאסר לכל השבת כולה כגון שני צמים שני ימי רשות הרבים והקיפוס נכרים מחילה בשבת זה הכלל שאין מן נכרי בשבת דאין מבטלין ולקמן (ז) כסוף שמעמל אמרית דמת נכרי בשבת אליצא דמ"ד שוכרין לא מיצעי לך השמא תרמי עצדין חדא מיצעיא ש"מ לא מיתוקמא הדיא ברייתא כר' יוחנן דאמר שוכרין דוחק לומר דלא תמיי מת נכרי בשבת איירי דלא ציטול דלא משתרו כשמת הנכרי אע"פ שעירבו מע"ש אצל ציטול מהני שהרי הקיפוס נכרים מחילה איירי אפי' ע"י ציטול דלאמרין כסוף שמעמל דאין מבטלין ודומיא דהכי קאמר לאתמיי מת נכרי בשבת דאין מבטלין ואפי' את"ל שר' יוחנן היה מעמיד זה הכלל דברייתא לאתמיי מילתא אחריתי מ"מ מדינקט סתמא דהש"ס הכי שמע מינה דהכי הלכתא: יפה עשייתם ששכרתם. לא דמי לתקח וממכר ליאסר בשבת דלא הוי אלא כמתנה בעלמא שאין עושין אלא להמיר טלטול: מערב אפי' שכיור ולקטיו. פירוש כדאמר שמואל לעיל אפי' שכיור ולקטיו של נכרי נותן עירובו ודיו ואם תאמר דהכא אליצא דר' יוחנן קיימא וצירושלמי משמע דלית ליה לרבי יוחנן האי סבירא דקאמר ר' יוחנן התם ישראל ונכרי שהיו דרים צבית אחד נריך ישראל לצטל והנכרי להשכיר ויש לומר (ה) דהתם ששנייהם שותפים צבית ישראל ונכרי דלא הוי כשכיור ולקטיו והכא ועוד יש לחלק דאם הישראל צביתא לא אמרין נותן עירובו ודיו וכדי האי גוונא איכא לאוקמי הדיא דירושלמי: ב"י מקום שאוסרין ומערבין מבטלין. האי כלל לאו דוקא בכל מקום דהרי חורבה שאמר שמואל צטרקלין אין ציטול רשות בחורבה ואפי' בחצר מסיק רבא לקמן (ז) אליצא דשמואל דאפי' צ' חליות זו לפנים מן פועמים מבטלין ופעמים אין מבטלין ומה שמפרש כאן כגון שתי חליות זו לפנים מן היתר ורצא לאתמול ענין שמפרש לקמן והוא מ"י למימר כגון אצ"י חצר ששכח אחד מהם ולא עירב אצל הא מתניתין היא לקמן (ז) ולא אצטרף ליה לאשמעינן האי:

ואי דאתא מאתמול דאמר מאתמול. דאם אין הנכרי רואה להשכיר מה יכול ציטול להועיל אע"ג דשמואל אית ליה לעיל (ה) הלכה כראב"י דשרי יחיד במקום נכרי הא אמרין לעיל (ז) דאין הציטול עושהו יחיד במקום נכרי משום דא"כ צטלת תורת עירוב מאתמול מצוי ואפילו מתרצה היום להשכיר או שמת ועל זה קאמרין דאין מבטלין משום דמתאמול לא היו יכולים לערב לפי שלא נתרצה להם מאתמול להשכיר אכתי מערבין קרינא ציה דכיון דאם היה אתמול מתרצה היו יכולין לערב וכששכרו היום ממנו או שמת יכולין לצטל שפיר: אלא

לא מה מערב אפי' צפוחו כו'. דלקולא אקשיניהו רבי יוחנן ולא לחומרא דכל בעירובין להקל: ומה מערב אפי' שכיור ולקטיו. דנכרי אסר ישראל הוא כדאמר לעיל (דף סד). נותן עירובו ודיו: אף שוכר אפי' שכיור ולקטיו. דנכרי אסר נכרי הוא משכיר רשות אדוניו לדיורי

החצר: אחד מערב ע"י כולו. כגון צ' חליות ופתח ציניהן וצאו לערב זו עם זו אחד מוליק עירובה של זו לתוך של זו והיו שלח לנציריו כדמני' צהאי פירקא (דף עב): חמשה שגבו את עירובין כשהן מוליקין אותו למקום אחר אחד מוליק ע"י כולו: חמשה. ישראל ששריין עם הנכרי בחצר אחת אחד מהן שוכר מן הנכרי צציל כולו: ספי צה ר"ה. צה מילתא דאמרין לעיל [ספי]: ששכרו מן הנכרי ואח"כ ציטול. תהי לשון מריח כמו צת תהא דמס' ע"ז (דף סו): כלומר מעיין ומחשב לדעת טעמו של דבר: כל מקום שאוסרין. זה על זה בלא עירוב ואם היו רואין לערב יכולין לערב: מבטלין. אסר שכחו ולא עירבו מבטלין רשותו לאחד מהן והיו כוליה חצר ידידיה ותהא מותרת לטלטל כולה ובלבד שלא יוצאו מן הצמים לחצר אלא מציטול של אותו יחיד בלבד: כל מקום לאתמיי שתי חליות זו לפנים מן. דהיכא דלא עירבה פנימיות לעצמה אסרה אחיזונה אפי' לרצון דפליגי עליה דר"ע מודו דרגל האוסרת (ז) במקומה אוסרת שלא

במקומה כגון בחליותה משום דריסת הרגל שיש לה עליה ואם רתה לערב עמה מערבין ואם שכחו ולא עירבו מבטלין בני פנימיות רשותו לבני חליונה אותו דריסת הרגל שיש לה עליה: שתי חליות. פתוחות למצוי או לרשות הרבים ופתח ציניהן מערבין אסר רואין ואם לא עירבו זו עם זו או מותרת לעצמה וזו מותרת לעצמה: אין מבטלין. אסר הוצרכו לטלטל מן לזו אין מבטלין רשות של זו לזו דלא תקון רבנן ציטול רשות אלא היכא דאסרי עלייה: לאו לאתמיי נכרי. שדר עם שני ישראלים בחצר שאוסרין אותן שני ישראלים זה על זה ואין יכולין לערב צציל הנכרי וקאמרין דאין מבטלין: ואי אסא. נכרי מאתמול לאתמיי קרי להו אוסרין ואין מערבין הא מנא לעירובי ומיגר: אלא

נכרי ור' יוחנן דצסמוך נמי לטעמיה דאמר (ז) נהגו העם כר"א בן יעקב אצל אורוי לא מורינן אצל און סבירא לן ודאי כרבי אליעזר

ז"י יעקב דהא אצ"י ורצא קיימי כוונתיה צעודא דהמן דר רסמק: (י) איקלעו אההוא פונדק בו' פירש בקונטרס היו שם הרבה צמים של ישראלים שהיו אוסרים זה על זה ויש פירושים שגוהם בהם פונדק יש בו חדרים הרבה פתוחין לחצר והאכסנאים נכנסין בהן ואוסרין זה על זה וגם זה אמת דמי האי גוונא נמי אסרי כמו חצורה בשבתה צטרקלין: יפה עשייתם ששכרתם. רבינו חננאל פסק כר' יוחנן לגבי שמואל וכדברי המיקל בעירוב ואומר ר"י דלקמן צפירקין (דף ע'): דייק ברייתא כשמואל דתניא כל שנאסר למקל שבת נאסר לכל השבת כולה כגון שני צמים שני ימי רשות הרבים והקיפוס נכרים מחילה בשבת זה הכלל שאין מן נכרי בשבת דאין מבטלין ולקמן (ז) כסוף שמעמל אמרית דמת נכרי בשבת אליצא דמ"ד שוכרין לא מיצעי לך השמא תרמי עצדין חדא מיצעיא ש"מ לא מיתוקמא הדיא ברייתא כר' יוחנן דאמר שוכרין דוחק לומר דלא תמיי מת נכרי בשבת איירי דלא ציטול דלא משתרו כשמת הנכרי אע"פ שעירבו מע"ש אצל ציטול מהני שהרי הקיפוס נכרים מחילה איירי אפי' ע"י ציטול דלאמרין כסוף שמעמל דאין מבטלין ודומיא דהכי קאמר לאתמיי מת נכרי בשבת דאין מבטלין ואפי' את"ל שר' יוחנן היה מעמיד זה הכלל דברייתא לאתמיי מילתא אחריתי מ"מ מדינקט סתמא דהש"ס הכי שמע מינה דהכי הלכתא: יפה עשייתם ששכרתם. לא דמי לתקח וממכר ליאסר בשבת דלא הוי אלא כמתנה בעלמא שאין עושין אלא להמיר טלטול: מערב אפי' שכיור ולקטיו. פירוש כדאמר שמואל לעיל אפי' שכיור ולקטיו של נכרי נותן עירובו ודיו ואם תאמר דהכא אליצא דר' יוחנן קיימא וצירושלמי משמע דלית ליה לרבי יוחנן האי סבירא דקאמר ר' יוחנן התם ישראל ונכרי שהיו דרים צבית אחד נריך ישראל לצטל והנכרי להשכיר ויש לומר (ה) דהתם ששנייהם שותפים צבית ישראל ונכרי דלא הוי כשכיור ולקטיו והכא ועוד יש לחלק דאם הישראל צביתא לא אמרין נותן עירובו ודיו וכדי האי גוונא איכא לאוקמי הדיא דירושלמי: ב"י מקום שאוסרין ומערבין מבטלין. האי כלל לאו דוקא בכל מקום דהרי חורבה שאמר שמואל צטרקלין אין ציטול רשות בחורבה ואפי' בחצר מסיק רבא לקמן (ז) אליצא דשמואל דאפי' צ' חליות זו לפנים מן פועמים מבטלין ופעמים אין מבטלין ומה שמפרש כאן כגון שתי חליות זו לפנים מן היתר ורצא לאתמול ענין שמפרש לקמן והוא מ"י למימר כגון אצ"י חצר ששכח אחד מהם ולא עירב אצל הא מתניתין היא לקמן (ז) ולא אצטרף ליה לאשמעינן האי:

ואי דאתא מאתמול דאמר מאתמול. דאם אין הנכרי רואה להשכיר מה יכול ציטול להועיל אע"ג דשמואל אית ליה לעיל (ה) הלכה כראב"י דשרי יחיד במקום נכרי הא אמרין לעיל (ז) דאין הציטול עושהו יחיד במקום נכרי משום דא"כ צטלת תורת עירוב מאתמול מצוי ואפילו מתרצה היום להשכיר או שמת ועל זה קאמרין דאין מבטלין משום דמתאמול לא היו יכולים לערב לפי שלא נתרצה להם מאתמול להשכיר אכתי מערבין קרינא ציה דכיון דאם היה אתמול מתרצה היו יכולין לערב וכששכרו היום ממנו או שמת יכולין לצטל שפיר: אלא